

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Regimine Ecclesiae Episcopalis In Octo Libros Distributus

Antonelli, Giovanni Carlo

Velitris, 1650

§. III. Quot testes sufficient in testamento ad pias causas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11401

25 Notandum est etiam, quod Episcopus non succedit in executione post annum, si testator prouidit exequutoribus de longiori tempore, vt d. Kirshou. relat. in Syntag. opin. com. tit. de testam. exequut. c. 1. vers. Episcopus.

Quamuis autem exequutio legatorum prophanorum tam ad iudicem ecclesiasticum, quam secularem spectet, vt pluribus auctoritatibus, & Rotæ decisionibus probat
26 Barbof. d. all. 82. n. 2. seculatum est in legatis pijs, quorum exequutio iudici ecclesiastico tantummodo competit, vt constat ex d. si quis autem pro redemptione captiuorum auth. de eccles. tit. capitula nobis de Testam. Conc. Trid. sess. 22. de ref. c. 8. ferr. qq. mor. p. 1. q. 73. n. 12. & 13. & communem dicit Bonac. in tract. de cõtract. d. disp. 3. q. 17. pun. 8. §. 10. Dian. par. 4. tract. 1. ref. 99. & hæc videtur verior sententia, quicquid in contrarium dicat Couar. in d. cap. nos quidem n. 8. Gutier. pract. lib. 1. q. 44. nu. 3. & alij, quos refert & sequitur Barbof. d. all. 82. nu. 17. vers. que quidem, vbi resoluit, huiusmodi causas esse mixti fori.

§. III.

Quot testes sufficiant in testamento ad pias causas.

Non mediocris est inter DD. controuersia circa huiusmodi testamenta ad pias causas, an videlicet requiratur vltra duos testes præsentia Parochi, siue sufficiant duo tantum testes, & idem videndum nobis est, in quibus ter-

minis procedant cap. cum esses, & cap. relatum 1. de Testam. vt inde privilegia pijs causis concessa facilius intelligamus.

27 Et omiffis varijs Doctorum opinionibus, quas enumerant glos. Abb. Io. de Imol. in d. cap. cum esses, mihi semper placuit sententia Guil. Nafonis, quem refert, & sequitur Io. de Imol. in d. c. cum esses n. 11. vbi etiã Abb. n. 6. & 7. & ibidem Io. Andr. n. 2. de Testam. Speculat. lib. 2. tit. de instrum. edition. 9. compendiose n. 11. videlicet, quod per ius canonicum duo testes cū Parocho, vel si non interueniat Parochus, duo alij testes vltra supradictos, qui interueniãt loco Parochi, sufficiant in testamentis communibus etiam ad non pias causas per tex. in d. cap. cum esses; in testamentis verò ad pias causas duo tantum testes sufficiant sine Presbitero per cap. relatum 1. eod. tit. de Testam. hanc autem sententiam esse magis communem dicunt Corn. conf. 261. n. 30. in fin. & n. 31. vol. 4. Clar. in d. testamentum q. 57. n. 1. & 3. vbi etiam dicit, quod hanc opinionem consuetudo approbat vbi que locorum, & hanc esse receptissimam, & communem testatur Couar. in d. c. cū esses n. 12. & 13. & in d. c. relatum 1. in princip. & ibidem Barbof. Valasc. decis. 74. nu. 4. 5. & 10. Marcellus Vulp. in prax. for. eccles. c. 10. n. 12. Kirshou. relat. in Syntag. opin. com. tit. de Testam. cap. 24. in fin. & alij.

28 Pari lege sancitum est in Regnis Hispaniarum, testamentum coram tribus testibus, & notario confici posse, vt trad. Couar. d. cap.

L cum

*cum esses n. 1. Menoch. de presump-
lib. 4. presump. 4. n. 4.*

29 Quæ quidem conclusio cum hac
distinctione recipienda est, vt
quoad testamenta prophana, seu
ad non pias causas procedat, & sit
obseruanda in foro ecclesiastico
vbique etiam in Terris imperij, &
in Terris ecclesiæ in vtroq. foro tã
ecclesiastico, quam sæculari: in re-
lictis verò, seu dispositis ad pias
causas procedat in vtroq. foro tã
ecclesiastico, quam sæculari, non
solum in Terris ecclesiæ, sed etiã
in terris imperij, quia relicta ad
pias causas vbique videntur esse,
sub iudicio Papæ, vt d. Io. de Imol.
in d. cap. cum esses n. 13. & ibidem
Io. Andr. n. 9. vbi dicit, ita communi-
ter seruari Conuar. in d. cap. relatum
1. n. 1. de Testam. & de communi te-
stantur Corneus cons. 168. n. 3. circa
med. vol. 2. Clar. 9. testamentum q.
57. n. 2. vbi cõtrarias sententias reij-
cit, cū alijs apud Mascard. de Pro-
bat. conclus. 1352. n. 27. & seq. Bar-
bos. in d. cap. cum esses n. 2. & 7. & in
d. c. relatum n. 2. Valer. in tract. de
Differ. inter vtrumq. for. in ver. Te-
stamentum differ. 2. nu. 1. vbi etiam
de communi.

30 Nec desinit esse de Terris ec-
clesiæ, licet ecclesia committat al-
teri temporalem iurisdictionem,
specialem illius Terræ Clem. Pa-
storalis de Re iud. & obseruat Corn.
cons. 261. in fin. vol. 4. Valas. dec. 74.
n. 7. post med. & alij apud Borrellum
in Summa Decisionum to. 2. tit. 5. n.
18. & 19.

Sub hac tamen regula non cõ-
prehenditur testamentum factum
31 a Clerico iuxta formam iuris Ca-

nonici, nam illud valet vbique
locorum, etiam in foro sæculari,
& in alijs Terris, quam ecclesiæ:
cum enim Clerici legibus tantum
diuinis, & Canonicis, non etiam
ciuilibus subditi sint, consequen-
ter in eorum testamentis cessant
omnes ciuiles solemnitates, sed
tantum inspiciendæ sunt solemni-
tates diuini iuris, & canonici Valas.
de success. creat. progress. p. par. lib. 3.
§. 22. n. 84. Valas. decis. 74. nu. 13.

Sed circa prædicta notandum
est quodius Canonicum non exi-
32 git duos testes pro foro conscien-
tiæ, sed pro foro externo, & ideo
in conscientia testamentũ ad pias
causas valeret, & obligaret, dũ mo-
dò constet de mente Testatoris
Maz. shel. de cas. refer. disp. 2. c. 20.
q. 1. n. 12. Less. lib. 2. cap. 19. dub. 2. n.
7. Layman. lib. 3. tract. 5. cap. 2. nu. 5.
& alij quos refert, & sequitur Dia-
na par. 7. tract. 6. ref. 2. 14. & 18. vbi
etiam dicit, quod si hæredi cõstet,
testatorẽ reliquisse aliquid ad piã
causam, licet voce solum, & ita vt
in foro externo probari non pos-
sit, in conscientiæ foro tenetur il-
lud præstare Bonacin. de contract.
d. disp. 3. q. 1. pun. 3. n. 16. & seq. vbi
de communi.

33 addunt nonnulli DD. quod in
testamentis prophanis non solum
requiritur, quod interueniat pro-
prius Parochus, aut loco illius duo
alij testes, vt supra diximus, sed
etiã quod testator sit infirmus, &
in his terminis dicunt procedere
tex. in d. c. cum esses, ita Guid. Pap.
dec. 543. n. 11. Barbos. in d. cap. cum
esses. n. 8. vbi aduertit, eo tantum
casu reprobari, & corrigi con-
sue-

fuetudinem, & leges ciuiles amplio- rem numerum requirentes, ex ea ratione, quia infirmus non ita facile semper potest conuocare testes, sed, ut potest, voluntate suam explanat Parocho, qui ut medicus, & Index eius animæ in eo vitæ periculo, & conflictu frequenter adest cū infirmo; & ideo addit Guid. Pap. loco cit. n. 12. quod si infirmus ex illa infirmitate conualefceret, testamentum huiusmodi non valeret saltem ultra annum.

- 34 Si verò testamentum huiusmodi fieret coram alio sacerdote, non valeret, quia *tex. in d. cap. cum esses* loquitur de proprio Presbytero *Abb. speculat. & Io. de Imol. locis cit. V. alasc. d. decis. 74. nu. 9. Borell. to. 2. tit. 5. n. 6. Barbof. in d. cap. cum esses n. 6. Genuens. in Practicabil. eccles. q. 660. nisi esset talis Sacerdos,*
- 35 cui loco Parochi omnis cura, & Sacramentorū administratio commissa fuerit, quia tunc coram Parocho factum diceretur *Corn. cōf. 18. nu. 12. vol. 2. Borell. loco cit. n. 5. nec inconuenit, quod Presbyter Parochialis ad testamentum accedat tamquam notarius, quia etiā tunc validum esset cum duobus testibus Mascard. de Probat. conclus. 1352. nu. 29. Barbof. in d. cap. cum esses num. 6.*
- 36 Ex dictis sequitur, quod testamentum prius conditum cum solemnitate iuris communis reuocatur per testamentum ad pias causas saltem secundum ius gentium conditum: è contrā verò testamentum ad pias causas factum non infirmatur per secundū

minus solemne, etiam si venientes ab intestato hæredes instituti sint, ut post *Panormit. Tiraq. & alios d. Dian. par. 7. tr. 6. ref. 25.*

§. IV.

An in huiusmodi testamento condito secundum formam iuris canonici sufficiant testes femina.

- 37 **A**lij dicunt, testes feminas in huiusmodi testamento non sufficere, præsertim cum *cap. cum esses*, requirat testes idoneos, & ita tenuerunt DD. quos refert, & sequitur *Couar. in d. cap. cum esses num. 14. de testam. & communem dicit Clar. in §. testamentum q. 57. num. 2. in fin. vbi requirit testes omni exceptione maiores: & de iure quidem ciuili certum est, quod femina quamuis honestissima non potest esse testis in testamento, ut probat *Couar. loco cit. sed mihi magis placet sententia Abbat. in d. cap. cum esses nu. 3. & Petr. de Anchar. ibidem num. 6. vbi dicunt, eos, qui de iure naturali à testimonio repelluntur, ut domesticici, inimici, pupilli, aut furiosi, & similes, etiam de iure canonico non esse in testamentis idoneos; illos verò, qui de iure ciuili tantummodò repelluntur, ut serui, & feminæ, de iure canonico, quod imitatur ius naturale, posse esse testes, & hanc esse communem testatur Io. Crotus in tractat. de Testib. tit. Qui testes prohibentur esse in testamento, quæ nō. num. 18. 19. & 20. vbi dicit quod omnes testes adhibiti in dicto te-**